

Biodiversiteit op Boerderij Moervliet, Breda

Eén van de 20 boerderijen waar de Odin-imkerij bijen helpt verzorgen

Martijn Bunskoek

Definitief – 18 december 2025

COLOFON

© Bunskoek Natuurlijk (in opdracht van Odin), 2025

Samenstelling en tekst: Martijn Bunskoek

Veldonderzoek en foto's (tenzij anders vermeld): Simon Olk (Olk Ecologie)

Foto's omslag: ♂ Weidehommel op Overblijvende ossentong in de tuin bij Boerderij Moervliet (boven) / Rand met bloeiende zonnebloemen op de akker, 9 juli 2025 (onder).

Gelieve het rapport te citeren als:

Bunskoek, M. (2025) Biodiversiteit op Boerderij Moervliet, Breda – Eén van de 20 boerderijen waar de Odin-imkerij bijen helpt verzorgen. Rapport 2025-06b. Bunskoek Natuurlijk, Echten.

Tel: 06-46156707

Email: info@bunskoek-natuurlijk.nl

Homepage: www.bunskoek-natuurlijk.nl

INHOUD

1.	INLEIDING	1
1.1.	AANLEIDING EN DOELSTELLING	1
1.2.	SITUATIE EN LIGGING ONDERZOEKSGBIED	1
2.	ONDERZOEKSMETHODIEK.....	6
3.	RESULTATEN.....	8
3.1.	INLEIDING.....	8
3.2.	NECTAR- EN STUIFMEELBRONNEN	8
3.3.	WILDE BESTUIVERS.....	9
3.4.	LIBELLEN, DAGVLINDERS & SPRINKHANEN	12
3.5.	VOGELS.....	12
3.6.	ZOOGDIEREN	13
3.7.	AMFIBIEEN & REPTIELEN	13
4.	CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	14
4.1.	CONCLUSIES	14
4.2.	AANBEVELINGEN.....	14
5.	GERAADPLEEGDE BRONNEN.....	17
	BIJLAGEN	18

BIJLAGE 1: WAARNEMINGEN WILDE BIJEN OP MOERVLIET 2025

BIJLAGE 2: WAARNEMINGEN ZWEEFVLIEGEN EN WESPEN OP MOERVLIET 2025

BIJLAGE 3: SOORTENLIJSTEN WAARGENOMEN DAGVLINDERS, LIBELLEN EN SPRINKHANEN OP MOERVLIET 2025

1. INLEIDING

1.1. AANLEIDING EN DOELSTELLING

Odin ondersteunt verschillende biodynamische boeren en andere organisaties die de biodiversiteit op hun bedrijf willen verbeteren. Daarvoor verzorgt de Odin imkerij, in overleg en samenwerking met boeren, op tientallen locaties bijenvolken en geeft de imkerij adviezen en hulp om de biodiversiteit te vergroten. Het is namelijk van groot belang dat er voldoende aanbod van voedsel en nestgelegenheid is zodat zowel honing- als wilde bijen (en andere bestuivers) in harmonie met elkaar kunnen voortbestaan.

Bunskoek Natuurlijk is door Odin gevraagd, bij monde van Odin imker Bas Strijker, om (verkennd) biodiversiteitsonderzoek uit te voeren bij twee agrarische bedrijven waar Odin-bijenvolken staan. Eén ervan is Boerderij Moervliet bij Breda (Noord-Brabant). Doel van het onderzoek is om een beeld te krijgen van de huidige diversiteit aan flora en fauna op het bedrijf, gevolgd door een advies over hoe dit verder te versterken. In dit rapport wordt het onderzoek en de resultaten ervan beschreven. Een handvat voor de boer om de natuurwaarden op de boerderij actief te kunnen verbeteren en/of te behouden, en bijen en andere insecten te laten floreren.

1.2. SITUATIE EN LIGGING ONDERZOEKSGEBIED

De biologische boerderij Moervliet ligt 1,5 kilometer ten zuidwesten van Breda aan de Raamschoorseweg (figuur 1.1). Het betreft een gemengd bedrijf met naast tuinbouw ook veeteelt; in een nabijgelegen natuurgebied van het Brabants landschap lopen een aantal runderen. Naast de boerderij staat een grote schuur (in Vlaamse stijl opgetrokken) waarin groente, fruit, vlees en eieren voor de verkoop worden aangeboden. Daarnaast wordt ook geproduceerd voor de Odin supermarkten. Naast de schuur worden ook enkele varkens gehouden. Moervliet biedt als zorgboerderij ook dagbesteding voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Rondom de huiskavel is zijn houtwallen/bosstroken aanwezig bestaande uit diverse (grotendeels inheemse) boom- en struiksoorten. Langs de noordzijde van de akker is een brede

ruigte/akkerand aanwezig die iedere twee jaar opnieuw wordt ingezaaid. Recentelijk zijn diverse hagen aangeplant bestaande uit inheemse struiksoorten zoals Sleedoorn en meidoorn.

Tijdens dit onderzoek is de huiskavel aan de Raamschoorsegweg onderzocht, het gebied waar de runderen lopen is buiten beschouwing gelaten.

Figuur 1.1: Ligging Moervliet aan de Raamschoorsegweg in het buitengebied van Breda (NB). Bron: Luchtfoto Actueel Ortho 8cm RGB/BGT-achtergrondkaart - PDOK 2025.

De toegang tot het erf met rechts de boerderij en links de Vlaamse schuur (14 mei 2025)

Overgang van de ruigte/kruidenrand naar de akker met een smal strookje bloeiende Witte klaver (14 mei 2025)

Boomgaard en een deel van de tuin (9 juli 2025).

Strook langs de noordrand van de akker met Wilde peen in bloei (9 juli 2025)

Beeld van de akker kijkend in westelijke richting (5 september 2025 / M. Bunschoek).

Een van de recentelijk aangeplante hagen met inheemse struiksoorten. De omliggende teeltstroken waren recent zwart gemaakt (5 september 2025 / M. Bunschoek).

2. ONDERZOEKSMETHODIEK

Het verkennende onderzoek bestond uit drie bezoeken aan het bedrijf in de periode mei – begin september 2025. Waarnemingen van flora en fauna werden in het veld direct vastgelegd via Obsmapp (een invoerapp van waarneming.nl). Het eerste bezoek (door Simon Olk) viel op 14 mei, het tweede bezoek (ook door Simon uitgevoerd) op 9 juli en een aanvullend/afsluitend bezoek door Martijn Bunschoek op 5 september. Bij dit laatste bezoek zijn ook kort de eerste bevindingen besproken met boer Frans van Laer. De weersomstandigheden waren tijdens de veldbezoeken geschikt voor het in beeld brengen van insecten en andere fauna (op 5 september was het licht wisselvallig, maar wel warm genoeg).

*Wilde bijen zijn moeilijk te determineren, het is daarom vaak noodzakelijk ze even kort te vangen (en weer vrij te laten) om alle details goed te kunnen zien. Hier een ♂ Driedoornige metselbij (*Hoplitis tridentata*) langs de noordrand van de akker, foeragerend op Gewone rolklaver (9 juli 2025).*

Tijdens de bezoeken is een goed beeld verkregen van de aanwezige bloeiende planten, bestuivers en overige waarneembare (bovengrondse) biodiversiteit. Speciale aandacht is uitgegaan naar plekken met op dat moment bloeiende (inheemse) planten zodat een goed beeld verkregen kon worden van de aanwezige wilde bestuivers zoals bijen en zweefvliegen. In dit onderzoek is

uitsluitend naar de bovengrondse (zichtbare) natuurwaarden gekeken, het bodemleven is niet onderzocht omdat dit weer een heel ander expertiseveld is die een andere onderzoeksopzet vereist.

Beeld van de honingbijen-kasten die met rietschermen zijn afgeschermd om predatie door (Aziatische) hoornaar tegen te gaan. In de omgeving komt Aziatische hoornaar inmiddels vrij veel voor (5 september 2025/ M. Bunschoek).

3. RESULTATEN

3.1. INLEIDING

In dit hoofdstuk worden per relevante soortgroep (flora, wilde bestuivers, libellen, dagvlinders, sprinkhanen, vogels, zoogdieren en amfibieën) de resultaten van het veldonderzoek beschreven. Speciale aandacht gaat in deze paragrafen uit naar bijzondere en/of kenmerkende soorten van (agrarische) natuur.

3.2. NECTAR- EN STUIFMEELBRONNEN

Tijdens de bezoeken is een beeld gevormd van de belangrijkste nectar- en stuifmeelbronnen (en het gebruik ervan door wilde bestuivers) op het bedrijf. Deze worden hieronder per bezoek beschreven.

14 MEI

- ❖ Langs de noordrand van het perceel ligt een verruigde kruidenrand. In de rand zelf waren tijdens dit bezoek, op 5 Phacelia planten na, geen bloeiende planten aanwezig. In een smal strookje tussen de kruidenrand en de akker, niet breder dan 10 centimeter, stond Witte klaver in bloei. In en langs deze strook is tijdens het bezoek een tiental hommels van verschillende algemeen voorkomende soorten waargenomen;
- ❖ In de tuin rond de schuur en de boerderij bloeien Overblijvende ossentong, Rode kornoelje en een heel scala aan uitheemse tuinplanten.

9 JULI

- ❖ Net als tijdens het eerste bezoek zijn de tuin en de noordelijke rand van het akkerperceel de enige locaties waar bloem bezoekende insecten zijn waargenomen.
- ❖ Op de akkers was enige bloei in de vorm van bloemstrookjes met onder andere zonnebloemen en bloeiende dille.

5 SEPTEMBER

- ❖ Her en der stonden op de akker nog randjes met zonnebloemen in bloei. De akker was overigens voor een groot deel net zwart gemaakt;

- ❖ Nog enige bloei rondom de schuur en boerderij van diverse in- en uitheemse tuinplanten.

In de omliggende houtwallen staan diverse soorten inheemse struiken en bomen die in het voorjaar een bijdrage aan het nectaraanbod leveren. Op de akker zelf is het aanbod van bloeiende planten beperkt. Langs de weg, voor de boerderij, staan vier grote lindes die in de voorzomer tijdelijk een goede bron van nectar zijn.

3.3. WILDE BESTUIVERS

WILDE BIJEN

In tegenstelling tot zweefvliegen zijn wilde bijen hun hele levenscyclus afhankelijk van bloemen, dus ook in het larvale stadium. Veel soorten zijn gespecialiseerd in het halen van stuifmeel en nectar bij specifieke plantensoorten of soortgroepen (zoals composieten). Het voorkomen van deze bijensoorten wordt dan ook voor een belangrijk deel bepaald door het (bloeiend) aanwezig zijn van deze plantensoorten. Daarnaast is het belangrijk dat er voldoende variatie in nestelmogelijkheden aanwezig is in een terrein. Veel soorten nestelen in dood hout en in de bodem. Bodembroedende bijen zoeken vaak permanente graslanden, taluds van dijken en sloten, erfverhardingen en allerlei braakliggende terreintjes en overhoekjes op. Als de bodem maar rust heeft en toegankelijk is. Akkers zijn voor wilde bijen vaak niet geschikt om in te nestelen vanwege de regelmatige grondbewerking. Op het bedrijf is tijdens de bezoeken een beperkt aantal soorten bijen waargenomen, de wel aangetroffen soorten waren zonder uitzondering in lage aantallen aanwezig. Op de akker zelf zijn geen bloembezoekende insecten waargenomen, alle waarnemingen zijn gedaan langs de noordelijke rand van de akker en in de tuin rond de schuur en boerderij. Op 14 mei is een kolonie Boomhommels aangetroffen in een vogelhuisje bij de boerderij (zie foto volgende pagina). De aangetroffen lage aantallen en het lage aantal soorten zijn een weerspiegeling van het beperkte aanbod van bloeiende planten binnen het onderzochte gebied.

In totaal zijn tijdens dit onderzoek 18 soorten aangetroffen, waaronder een aantal wat minder algemene soorten. Twee soorten staan op de Rode Lijst (2018):

- ❖ Driedoornige metselbij (*Hoplitis tridentata*) – Rode Lijst: Gevoelig.

❖ Gewone tubebij (*Stelis breviscula*) – Rode Lijst: Kwetsbaar.

Langs de noordrand van de akker is een op Gewone rolklaver foeragerende man Driedoornige metselbij waargenomen (zie foto op pagina 6). Deze soort bezoekt voornamelijk vlinderbloemigen en nestelt in holle stengels van planten. Het betreft een zeldzame soort die voor het eerst in 1993 in Nederland is waargenomen. Tot 2018 was het een zeer zeldzame soort, vanaf 2019 neemt het aantal waarnemingen duidelijk toe. De waarneming op het terrein van Moervliet past binnen de langzame maar gestage uitbreiding van de soort vanuit het zuiden, waarschijnlijk als gevolg van klimaatsverandering. Gewone tubebij is een lokaal algemene broedparasiet van onder andere Tronkenbij. De soort kan je dus aantreffen bij dood staand of liggend hout en bijenhôtels.

Vogelhuisje met kolonie Boomhommels op het erf (14 mei 2025).

Andere minder algemene waargenomen bijensoorten zijn: Gewone rozenzandbij, Kortsprietmaskerbij, Rimpelkruinbloedbij en Kleine harsbij.

Alle waarnemingen van wilde bijen op Moervliet tijdens dit onderzoek zijn terug te vinden in bijlage 1

ZWEEFVLIEGEN

Net als bijen zijn zweefvliegen belangrijke bestuivers van wilde planten en gewassen. In het volwassen stadium hebben alle soorten stuifmeel en nectar nodig om te overleven. Het larvestadium bepaalt in sterke mate waar een zweefvliegensoort voorkomt. De eisen die zweefvliegenlarven aan hun leefomgeving stellen, verschillen sterk per soort. Grofweg zijn er vier hoofdgroepen van soorten te onderscheiden: predatoren (rovers), planteneters, bacteriefilteraars in water en modder, bacteriefilteraars in dood hout en oude bomen. Bij biologische teelten spelen een aantal 'rovers' een rol van betekenis in het onderdrukken van bladluizen die door de larven worden gegeten. Bekende bladluizeneters zijn de larven van Snorzweefvlieg, Gewone driehoekszweefvlieg en soorten uit het geslacht *Syrphus*. Zweefvliegen gedijen dus het beste als er voor zowel de imago's als de larven voldoende voedsel te vinden is op een bepaalde plek. Een boer heeft er dus baat bij om op en rondom zijn akkers veel bloei van (inheemse) plantsoorten in stand te houden gedurende het groeiseizoen van de gewassen om zo eventuele plagen te kunnen beheersen met hulp van zweefvliegen en andere natuurlijke predatoren.

Er zijn tijdens het onderzoek 11 soorten zweefvliegen vastgesteld op het bedrijf (zie bijlage 2), veelal in lage dichtheden. Het betroffen algemene soorten die je overal in Nederland aan kunt treffen.

WESPEN

Tijdens het onderzoek zijn naast de hierboven genoemde bijen en zweefvliegen ook nog enkele wespen op naam gebracht (zie bijlage 2), waaronder drie soorten goudwespen. Goudwespen zijn broedparasieten van vooral bijen, graafwespen en bladwespen. De op 14 mei waargenomen *Chrysis immaculata* (er zijn voor deze soortgroep nog geen Nederlandse namen) is een in Nederland minder algemene soort die zijn eitjes legt in het nest van een soort plooiwielwesp. Ook is de Aziatische hoornaar inmiddels op het bedrijf waargenomen (zie pagina 7).

3.4. LIBELLEN, DAGVLINDERS & SPRINKHANEN

Er zijn tijdens het onderzoek 6 soorten libellen, 12 soorten dagvlinders en 5 soorten sprinkhanen vastgesteld. In bijlage 3 zijn de soortenlijsten in te zien.

Er zijn uitsluitend weinig kritische en algemene soorten libellen waargenomen op het bedrijf. Moervliet fungeert voornamelijk als jachtgebied. Voortplanting van libellen is niet mogelijk op het bedrijf. Naar verwachting zijn er in de loop van een jaar ongeveer 20 soorten libellen waar te nemen op het bedrijf.

Ook bij de dagvlinders zijn uitsluitend algemene en weinig kritische soorten waargenomen. Oranje zandoogje staat genoemd in de Rode Lijst als 'gevoelig'. Jaarlijks zijn naar verwachting ongeveer 20 soorten dagvlinders waar te nemen op het bedrijf.

De sprinkhanen zijn voornamelijk waargenomen in de ruige akkerrand en rondom de boerderij. Het betroffen alle algemene soorten in Nederland. Op het bedrijf komen naar verwachting rond de 15 soorten sprinkhanen en krekels voor.

3.5. VOGELS

Er zijn relatief weinig vogels waargenomen op het bedrijf tijdens het onderzoek. Op en rondom de boerderij, broeden, naast algemene tuinsoorten, wat meer kenmerkende soorten als Zwarte roodstaart en Groenling. De houtwallen, struwelen en overhoekjes rondom het bedrijf zijn het domein van typische soorten als Grote bonte specht, Zwartkop, Groene specht en Tuinfluiter. In de westelijke houtwal hangt een Steenuilkast die nog nooit bezet is geweest (mond. med. Frans van Laer). Voor weidevogels als Scholekster en Kievit is de opzet van het bedrijf te besloten om geschikt te zijn als broedgebied. In totaal broeden er jaarlijks naar verwachting rond 15 soorten vogels op Moervliet.

3.6. ZOOGDIEREN

Het bedrijf en omliggend gebied biedt ruimte aan diverse algemene kleine zoogdiersoorten zoals Bosmuis, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Aardmuis, Veldmuis, Egel, Haas en Mol. Daarnaast is het bedrijf onderdeel van het leefgebied van Ree, Vos, Wezel, Hermelijn en Bunzing. In de avondschemering en nacht vliegen naar verwachting Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis rond op het erf en langs de opgaande houtwallen. Verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis en Ruige dwergvleermuis zijn niet geheel uit te sluiten in de aanwezige bebouwing.

3.7. AMFIBIEËN & REPTIELEN

Omdat min of meer permanent oppervlaktewater ontbreekt op Moervliet planten er zich geen amfibieën voort. Wel zal er door uit de omgeving afkomstige soorten als Gewone pad, Kleine watersalamander, Alpenwatersalamander en Bruine kikker overwintert kunnen worden op het erf en in de omliggende houtopstanden. Reptielen zijn niet waargenomen en worden ook niet verwacht op Moervliet.

4. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

4.1. CONCLUSIES

Moervliet is tijdens het onderzoek een beperkt aantal soorten bijen en zweefvliegen waargenomen, de wel aangetroffen soorten waren zonder uitzondering in lage dichtheden aanwezig. De meeste waarnemingen zijn gedaan langs de noordelijke rand van de akker en in de tuin rond de schuur en boerderij. De aangetroffen lage aantallen en het lage aantal soorten zijn een weerspiegeling van het beperkte aanbod van bloeiende planten binnen het onderzochte gebied. De recentelijk aangeplante hagen met diverse inheemse struiksoorten zullen op termijn een belangrijke stimulans kunnen geven aan de biodiversiteit.

4.2. AANBEVELINGEN

Voor zowel de wilde bestuivers als de op het bedrijf aanwezige honingbijvolkeren is het verhogen van het aanbod aan bloeiende planten belangrijk. De nu aanwezige hoeveelheid bloeiende planten is laag met als gevolg dat de honingbijen veel tijd buiten de biologisch beheerde grond van Moervliet doorbrengen om naar nectar te zoeken.

Het grootste knelpunt voor bestuivers is het beperkte aanbod van bloeiende bloemen gedurende (een groot deel van) het vliegseizoen. De teelt op de akker is gericht op de productie van groenten, wat betekent dat er weinig gewassen in bloei komen. De belangrijkste maatregelen zijn daarom gericht op de gronden die niet voor productie in gebruik zijn: de tuin en de noordelijke akkerrand:

- ❖ Inzaai en beheer van de brede akkerrand gebeurt bij voorkeur gefaseerd. De strook grond wordt beheerd door een buurman (tevens ook de eigenaar). In de huidige situatie wordt de rand iedere twee jaar opnieuw ingezaaid en vervolgens twee jaar niet beheerd (mond. med. Frans van Laer), hierdoor is er één jaar met veel bloei en een tweede jaar (grotendeels) zonder bloei (zoals dit seizoen). Door jaarlijks in te zaaien en/of het maaien in fases te doen en eventueel een deel van het gewas de winter over te laten staan

ontstaat er een langere bloeiperiode en kunnen er ook insecten overwinteren in de strook.

Er zou ook voor gekozen kunnen worden een bloemrijk mengsel in te zaaien met vaste planten, zodat niet ieder jaar opnieuw gezaaid hoeft te worden;

- ❖ Meer inheemse bloeiende (nectar) planten toepassen in de tuinen. Bij voorkeur soorten toepassen die uiteenlopen wat betreft de bloeitijd zodat het nectaraanbod gedurende zowel het voorjaar als de zomer wordt vergroot;
- ❖ In de houtwallen rondom het bedrijf staan en een aantal grote Amerikaanse vogelkersen. Deze soort levert een zeer beperkte bijdrage aan de biodiversiteit. Het verwijderen van deze struiken/bomen zal de aanwezige inheemse soorten meer ruimte en licht geven en daarmee bijdragen aan een hoger aanbod van nectar;
- ❖ Er zou gekeken kunnen worden of er groenbemesters/onkruidonderdrukkers met vlinderbloemigen toegepast kunnen worden op de beteelde gronden;
- ❖ Op de onverharde delen van het erf rondom de bebouwing is inzaai met laagblijvende soorten als Biggenkruid, Klein streepzaad, Zachte ooievaarsbek, Gewoon duizendblad, Gewone Brunel en Witte klaver een mooie aanvulling op het nectaraanbod. Deze soorten verdragen regelmatig maaien en kennen (juist) hierdoor een lang bloeiseizoen.

MONITORING BIODIVERSITEIT

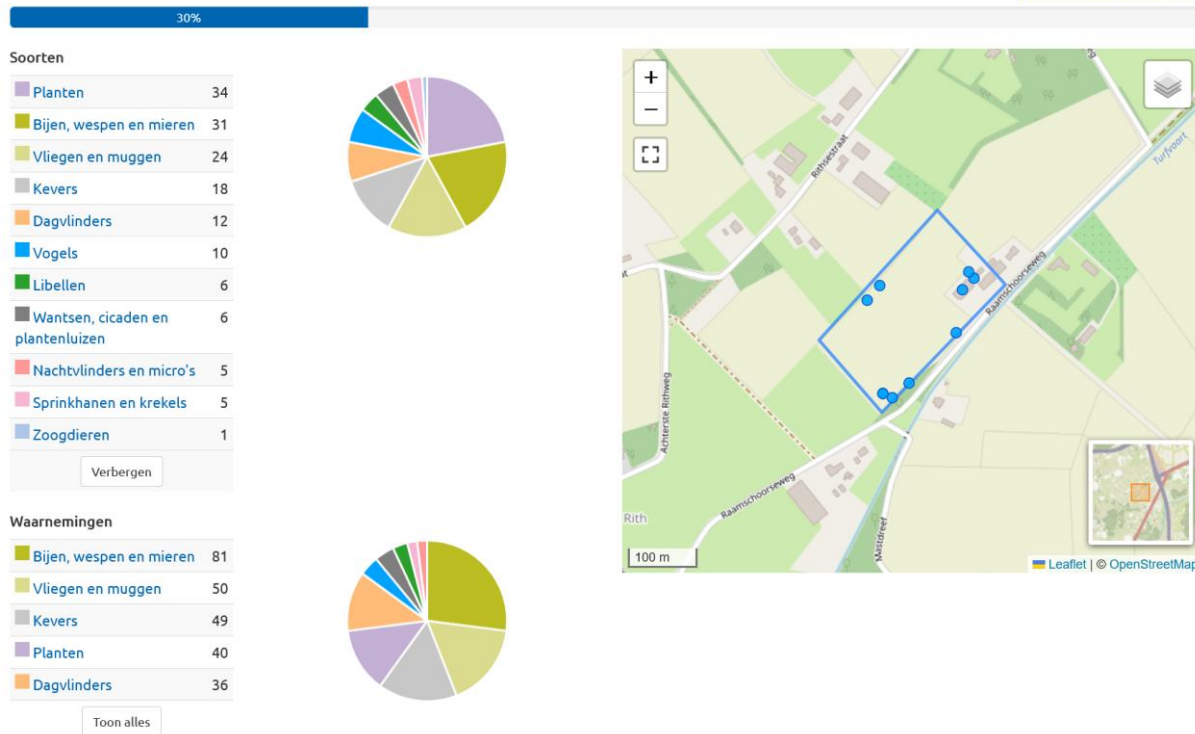
Het is wenselijk om de biodiversiteit op het bedrijf goed te blijven monitoren. Er zijn tegenwoordig heel veel laagdrempelige mogelijkheden om waarnemingen te verzamelen en soorten op naam te brengen. Door bijvoorbeeld een account aan te maken bij www.waarneming.nl kunnen met bijbehorende apps (Obsmap of iObs) waarnemingen eenvoudig worden ingevoerd in het veld. Ook kunnen via bijbehorende handige herkenningsoftware (ObsIdentify) moeilijke soorten op naam worden gebracht. Als bezoekers zo regelmatig waarnemingen invoeren ontstaat er een nog completer beeld van de aanwezige flora en fauna op het bedrijf. Laat regelmatig specialisten (bijvoorbeeld op het gebied van nachtvlinders, flora en bestuivers) een ronde maken over het terrein. Er is reeds een gebied aangemaakt in waarneming.nl, [hier](#) zijn de waarnemingen in te zien.

Odin » BioBlitz Boerderij Moervliet doel: 500 soorten

2024 - 2026 Soorten gezien **152** Waarnemingen **302** Waarnemers **5** Transecten **1** Punttellingen **0**

Opties ▾

Waarneming toevoegen

Screenshot van de gebiedspagina Boerderij Moervliet in waarneming.nl (stand 9 oktober 2025).

5. GERAADPLEEGDE BRONNEN

LITERATUUR

- Bakker et al. (2015). De Nederlandse sprinkhanen en krekels (Orthoptera). Entomologische tabellen 8, supplement bij Nederlandse Faunistische Mededelingen. EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden.
- Bot, S. & F. van de Meutter (2019). Veldgids Zweefvliegen. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Breugel, P. van (2023). Gasten van bijenhôtels. Vierde, herziene druk. – EIS Kenniscentrum Insecten & Naturalis Biodiversity Center, Leiden. Boek is [hier](#) gratis te downloaden.
- Falk, S. & R. Lewington (2017). Veldgids Bijen voor Nederland en Vlaanderen. Kosmos Uitgevers, Utrecht/Antwerpen.
- Reemer, M (2018). Basisrapport voor de Rode Lijst Bijen. Rapport: EIS2018-06. EIS Kenniscentrum Insecten, Leiden
- Stichting Demeter (2020). Demeter – Voorwaarden (versie april 2020). Stichting Demeter, Driebergen;
- Van der Meiden et al. (2016). Wilde planten van de Benelux, een veldgids. Uitgave Agentschap Plantentuin Meise (België).
- Van Rijn, P.C.J. & J.T. Smit (2007) Zweefvliegen (Diptera: Syrphidae) voor de natuurlijke bestrijding van bladluizen. Entomologische Berichten 67(6): 227-230

WEBSITES

Bodemkaart van Nederland: www.bodemdata.nl

Nederlandse bijen (en hun relaties): www.wildebijen.nl

Waarneming.nl: www.waarneming.nl

Wilde bestuivers: www.bestuivers.nl

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: Waarnemingen wilde bijen op Moervliet 2025

BIJLAGE 2: Waarnemingen zweefvliegen, wespen en overige vliegen op Moervliet 2025

BIJLAGE 3: Soortenlijsten waargenomen dagvlinders, libellen en sprinkhanen op Moervliet 2025

BIJLAGE 1: WAARNEMINGEN WILDE BIJEN OP MOERVLIET 2025

In totaal zijn 18 soorten wilde bijen vastgesteld (incl. de Aardhommel-groep). Bron: Simon Olk/Olk Ecologie (2025). Via de link is bij iedere waarneming de locatie in te zien. De *cursief* gedrukte soorten zijn opgenomen in de Rode Lijst Bijen (2018), incl. hun status.

Datum	Ned. naam	Wet. naam	#	Sekse	Stadium	Gerelateerde soort	Link waarneming
14-5-2025	Gewone dwergbloedbij	Sphecodes miniatus	1	F	imago		https://waarneming.nl/observation/350524305/
14-5-2025	Gewone maskerbij	Hylaeus communis	2	M	imago		https://waarneming.nl/observation/350524307/
14-5-2025	Gewone rozenzandbij	Andrena fucata	1		onbekend		https://waarneming.nl/observation/350524312/
14-5-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	5		werkster	Rimpelroos	https://waarneming.nl/observation/350524335/
14-5-2025	Weidehommel	Bombus pratorum	1	M	imago	Overblijvende ossentong	https://waarneming.nl/observation/350524356/
14-5-2025	Tronkenbij	Heriades truncorum	2	M	imago		https://waarneming.nl/observation/350524361/
14-5-2025	Akkerhommel	Bombus pascuorum	2	F	werkster	Witte klaver	https://waarneming.nl/observation/350524375/
14-5-2025	Akkerhommel	Bombus pascuorum	1		werkster	Gewone rolklaver	https://waarneming.nl/observation/350524381/
14-5-2025	Steenhommel	Bombus lapidarius	1		werkster	Witte klaver	https://waarneming.nl/observation/350524384/
14-5-2025	Boomhommel	Bombus hypnorum	1	F	werkster	Braam spec.	https://waarneming.nl/observation/350524393/
14-5-2025	Weidehommel	Bombus pratorum	1	M	imago	Braam spec.	https://waarneming.nl/observation/350524398/
14-5-2025	Weidehommel	Bombus pratorum	1	M	imago	Phacelia	https://waarneming.nl/observation/350524400/
14-5-2025	Veldhommel	Bombus lucorum	1	M	imago	Witte klaver	https://waarneming.nl/observation/350524416/
14-5-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	1		werkster	Witte klaver	https://waarneming.nl/observation/350524419/
14-5-2025	Steenhommel	Bombus lapidarius	1	F	werkster	Witte klaver	https://waarneming.nl/observation/350524423/
14-5-2025	Weidehommel	Bombus pratorum	1		werkster	Braam spec.	https://waarneming.nl/observation/350524443/
14-5-2025	Boomhommel	Bombus hypnorum	1		onbekend		https://waarneming.nl/observation/350524460/
14-5-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	5		werkster	Rode kornoelje	https://waarneming.nl/observation/350524493/
9-7-2025	<i>Driedoornige metselbij (gevoelig)</i>	<i>Hoplitis tridentata</i>	1	M	imago	<i>Gewone rolklaver</i>	<i>https://waarneming.nl/observation/361855727/</i>

Datum	Ned. naam	Wet. naam	#	Sekse	Stadium	Gerelateerde soort	Link waarneming
9-7-2025	Pluimvoetbij	Dasypoda hirtipes	3		imago	Jakobskruid	https://waarneming.nl/observation/362070631/
9-7-2025	<i>Gewone tubebij (kwetsbaar)</i>	<i>Stelis breviscula</i>	1	F	imago		https://waarneming.nl/observation/362070634/
9-7-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	25		imago	Buddleja spec.	https://waarneming.nl/observation/362070671/
9-7-2025	Rimpelkruinbloedbij	Sphecodes reticulatus	1	M	imago		https://waarneming.nl/observation/362070726/
9-7-2025	Akkerhommel	Bombus pascuorum	20		imago	Witte honingklaver	https://waarneming.nl/observation/362070778/
9-7-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	25		imago	Witte honingklaver	https://waarneming.nl/observation/362070781/
9-7-2025	Gewone maskerbij	Hylaeus communis	1	F	imago		https://waarneming.nl/observation/362070786/
9-7-2025	Wimperflanzandbij	Andrena dorsata	1	F	imago		https://waarneming.nl/observation/362070789/
9-7-2025	Grasbij	Andrena flavipes	1	F	imago	Witte honingklaver	https://waarneming.nl/observation/362070791/
9-7-2025	Wimperflanzandbij	Andrena dorsata	1	F	imago	Witte honingklaver	https://waarneming.nl/observation/362070796/
9-7-2025	Gewone maskerbij	Hylaeus communis	1	F	imago		https://waarneming.nl/observation/362070800/
9-7-2025	Kleine harsbij	Anthidiellum strigatum	1		imago		https://waarneming.nl/observation/362070807/
9-7-2025	Boomhommel	Bombus hypnorum	1		imago	Citroengele honingklaver	https://waarneming.nl/observation/362070810/
9-7-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	1	F	imago		https://waarneming.nl/observation/362071009/
9-7-2025	Steenhommel	Bombus lapidarius	1	M	imago	Korenbloem	https://waarneming.nl/observation/362071509/
9-7-2025	Rimpelkruinbloedbij	Sphecodes reticulatus	1	M	imago		https://waarneming.nl/observation/362071581/
9-7-2025	Tronkenbij	Heriades truncorum	1		imago	Duizendblad	https://waarneming.nl/observation/362071600/
9-7-2025	Rimpelkruinbloedbij	Sphecodes reticulatus	1	M	imago	Duizendblad	https://waarneming.nl/observation/362071605/
9-7-2025	Kortsprietmaskerbij	Hylaeus brevicornis	1	M	imago	Wilde peen	https://waarneming.nl/observation/362071620/
9-7-2025	Tronkenbij	Heriades truncorum	3		imago	Gele kamille	https://waarneming.nl/observation/362071638/
9-7-2025	Aardhommelgroep	Bombus terrestris/lucorum/magnus/cryptarum	5		imago		https://waarneming.nl/observation/362071659/
9-7-2025	Steenhommel	Bombus lapidarius	2	M	imago		https://waarneming.nl/observation/362071668/
9-7-2025	Weidehommel	Bombus pratorum	1	M	imago		https://waarneming.nl/observation/362071677/
9-7-2025	Wimperflanzandbij	Andrena dorsata	1	F	imago	Witte honingklaver	https://waarneming.nl/observation/362130519/

BIJLAGE 2: WAARNEMINGEN ZWEEFVLIEGEN EN WESPEN OP MOERVLJET 2025

ZWEEFVLIEGEN (SYRPHIDAE)

In totaal zijn 11 soorten zweefvliegen vastgesteld. Bron: Simon Olk/ Olk Ecologie (2025). Via de link is bij iedere waarneming de locatie in te zien.

Datum	Ned. naam	Wet. naam	#	Sekse	Link waarneming
14-5-2025	Menuetzweefvlieg	Syritta pipiens	5		https://waarneming.nl/observation/350524315/
14-5-2025	Grote narcisvlieg	Merodon equestris	1		https://waarneming.nl/observation/350524331/
14-5-2025	Gewone pendelvlieg	Helophilus pendulus	1		https://waarneming.nl/observation/350524340/
14-5-2025	Hommelbijvlieg	Eristalis intricaria	1		https://waarneming.nl/observation/350524439/
14-5-2025	Weidedoflijfje	Melanogaster hirtella	1		https://waarneming.nl/observation/350524477/
14-5-2025	Blinde bij	Eristalis tenax	5		https://waarneming.nl/observation/350524487/
14-5-2025	Kegelbijvlieg	Eristalis pertinax	5		https://waarneming.nl/observation/350524489/
14-5-2025	Doodskopzweefvlieg	Myathropa florea	1		https://waarneming.nl/observation/350524495/
9-7-2025	Kegelbijvlieg	Eristalis pertinax	1		https://waarneming.nl/observation/362070625/
9-7-2025	Grote langlijf	Sphaerophoria scripta	1	M	https://waarneming.nl/observation/362071540/
9-7-2025	Gewone driehoekszweefvlieg	Melanostoma mellinum	1		https://waarneming.nl/observation/362071548/
9-7-2025	Menuetzweefvlieg	Syritta pipiens	2		https://waarneming.nl/observation/362071596/
9-7-2025	Doodskopzweefvlieg	Myathropa florea	1		https://waarneming.nl/observation/362071608/
9-7-2025	Gewone langsprietplatbek	Pipizella viduata	1	M	https://waarneming.nl/observation/362071614/
9-7-2025	Grote langlijf	Sphaerophoria scripta	2		https://waarneming.nl/observation/362071622/
9-7-2025	Blinde bij	Eristalis tenax	10		https://waarneming.nl/observation/362071653/

WESPEN

Bron: Simon Olk / Olk Ecologie (2025).

Datum	Ned. naam	Wet. naam	#	Sekse	Link waarneming
14-5-2025	Chrysis immaculata (goudwesp)	Chrysis immaculata	1		https://waarneming.nl/observation/350524364/
14-5-2025	Franse veldwesp	Polistes dominula	5		https://waarneming.nl/observation/350524365/
14-5-2025	Bijenwolf	Philanthus triangulum	1	M	https://waarneming.nl/observation/350524405/
9-7-2025	Hedychrum rutilans (goudwesp)	Hedychrum rutilans	1	F	https://waarneming.nl/observation/362071577/
9-7-2025	Hedychrum gerstaeckeri (goudwesp)	Hedychrum gerstaeckeri	1	M	https://waarneming.nl/observation/362071594/
9-7-2025	Franse veldwesp	Polistes dominula	5		https://waarneming.nl/observation/362071672/
5-9-2025	Europese hoornaar	Vespa crabro	2		https://waarneming.nl/observation/375162405/

BIJLAGE 3: SOORTENLIJSTEN WAARGENOMEN DAGVLINDERS, LIBELLEN EN SPRINKHANEN OP MOERVLIET 2025

DAGVLINDERS (12 SOORTEN)

Rode lijstsoorten zijn *cursief* gedrukt incl. hun status.

Ned. naam	Wet. naam
Atalanta	Vanessa atalanta
Bont zandoogje	Pararge aegeria
Boomblauwtje	Celastrina argiolus
Dagpauwoog	Aglais io
Distelvlinder	Vanessa cardui
Groot koolwitje	Pieris brassicae
Icarusblauwtje	Polyommatus icarus
Klein koolwitje	Pieris rapae
Kleine vos	Aglais urticae
Kleine vuurvlinder	Lycaena phlaeas
<i>Oranje zandoogje (gevoelig)</i>	<i>Pyronia tithonus</i>
Zwartsrietdikkopje	Thymelicus lineola

LIBELLEN (6 SOORTEN)

Ned. naam	Wet. naam
Lantaarntje	Ischnura elegans
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum
Watersnuffel	Enallagma cyathigerum
Bruinrode heidelibel	Sympetrum striolatum
Paardenbijter	Aeshna mixta
Platbuik	Libellula depressa

SPRINKHANEN (5 SOORTEN)

Ned. naam	Wet. naam
Krasser	Pseudochorthippus parallelus
Grote groene sabelsprinkhaan	Tettigonia viridissima
Ratelaar	Chorthippus biguttulus
Bruine sprinkhaan	Chorthippus brunneus
Zuidelijk spitskopje	Conocephalus fuscus